

**Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України**

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ**

УКРАЇНСЬКА МОВА

(5 клас)

**Укладач: Висоцька А.М., кандидат педагогічних наук,
ст.наук.співробітник лабораторії олігофренопедагогіки
Інституту спеціальної педагогіки НАПН України**

Київ - 2014

5 КЛАС

(102 год. на рік, 3 год. на тиждень)

№ п/п	К-сть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної
1.		Повторення		
		<p>Алфавіт. Розрізнення приголосних звуків (глухі та дзвінкі, тверді та м'які). Пом'якшення приголосних перед <i>я, ю, є, ї</i> та знаком м'якшення.</p> <p>Поділ слів на склади. Подвоєння приголосних у словах. Перенос таких слів.</p> <p>Вживання апострофа після <i>б, п, в, м, ф</i> перед <i>я, ю, є, ї</i>.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – *має уявлення про алфавіт; знає та правильно вимовляє алфавітні назви букв; – дотримується правопису дзвінких і глухих, твердих і м'яких приголосних у словах; (*з допомогою вчителя); – *позначає м'якість приголосних на письмі з допомогою знаку м'якшення; – поділяє слова на склади; (*з допомогою вчителя); – *з допомогою вчителя розрізняє, правильно вимовляє і пише слова з подвоєнням та апострофом у найуживаніших словах; – вміє правильно записувати та переносити найуживаніші слова з 	<p>Розвиток уміння розрізняти звуки, схожі за звучанням, та букви, оптично схожі за написанням;</p> <p>формування навичок самоконтролю за вимовою;</p> <p>удосконалення навичок звукового, звуко-буквеного, складового аналізу слів;</p> <p>удосконалення способів написання та поєднання на письмі букв;</p>

	<p>Спільнокореневі слова. Ненаголошені голосні в корені слова.</p> <p>Вживання великої букви у словах.</p>	<p>подвоєнням приголосних; (*з допомогою вчителя) – розрізняє і знаходить спільнокореневі слова серед поданих слів; виділяє корінь у спільнокореневих (споріднених) словах (з допомогою вчителя); – правильно вимовляє слова з ненаголошеними звуками [е], [и] в корені слів; (*повторює за вчителем); – добирає перевірні слова способом словозміни і пошуком спільнокореневих (споріднених) слів (з допомогою вчителя); – дотримується правила вживання великої букви у словах; (*під контролем учителя).</p>	<p>розвиток навичок самоконтролю під час мовленнєвої діяльності;</p> <p>розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання та вміння на практиці;</p> <p>формування умінь контролювати та оцінювати власні дії.</p>
2.	<p>Мовленнєвий розвиток (протягом року)</p>		
	<p>Відомості про мовлення. Загальне уявлення про мовлення як діяльність. Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), їх особливості.</p>	<p>Учень: – має уявлення про види мовленнєвої діяльності, про спілкування і мовлення; – розрізняє усну й письмову, монологічну й діалогічну форми мовлення (*з допомогою вчителя);</p>	<p>Формування усвідомлення того, що мовленнєва діяльність має бути носієм добра;</p> <p>формування розуміння того,</p>

	<p>Мовлення як основний засіб спілкування. Різновиди мовленнєвого спілкування: усне й письмове, монологічне й діалогічне.</p> <p>Мета спілкування й адресат мовлення; основні правила спілкування (бути ввічливими, привітними й доброзичливими; уважно, не перебиваючи, слухати співрозмовника; уміти доброзичливо висловити незгоду з позицією співрозмовника; не розмовляти без потреби голосно, не використовувати грубих слів, говорити про те, що цікаво адресатові мовлення тощо (практично).</p> <p>Культура мовлення і спілкування. Особливості національного мовленнєвого етикету.</p> <p>Найпростіші українські формули мовленнєвого етикету (вітання, прощання, прохання). Українські форми звертання до</p>	<ul style="list-style-type: none"> – усвідомлює основні правила спілкування, вимоги до мовлення; – з допомогою вчителя прогнозує висловлювання залежно від мети спілкування та адресата мовлення; – під контролем учителя орієнтується в ситуації спілкування, дотримується основних правил спілкування; – практично володіє різними формими звертання до співрозмовника (слова ввічливості, які вживаються під час зустрічі і прощання); – самостійно або після нагадування вітається, прощається; – *знає і вживає (під контролем учителя) найпростіші українські форми мовленнєвого етикету вітання, прощання, прохання; українські форми звертання до дітей і дорослих; – за завданням учителя вміє самостійно (або після нагадування чи з допомогою педагога) запитати, відповісти, попросити, подякувати, вибачитись; (*з допомогою вчителя); – з допомогою та за нагадуванням учителя дотримується правил культури спілкування. 	<p>що усне і писемне мовлення повинно відповідати певним вимогам;</p> <p>розвиток слухової уваги та пам'яті;</p> <p>розвиток усного зв'язного мовлення;</p> <p>розвиток мовленнєвої активності;</p> <p>регулювання інтонаційної виразності мовлення;</p> <p>збагачення лексичного запасу;</p> <p>формування культури мовлення та культури поведінки;</p> <p>формування уміння застосовувати здобуті знання та вміння на практиці;</p> <p>виховання любові до рідної мови;</p>
--	---	--	---

		дітей і дорослих (<i>Марійко, Іванку, Катерино Петрівно, Петре Григоровичу</i>).		бажання читати, писати, говорити й спілкуватися українською мовою; виховання уміння та бажання дотримуватися правил національного мовленнєвого етикету під час спілкування.
		Аудіювання (слухання-розуміння). Слухання-розуміння текстів різного типу (розповідь, опис, зокрема опис окремих предметів тощо); різних жанрів мовлення (казка, загадка, прислів'я, приказка, легенда, вірш, оповідання).	Учень: – *уважно слухає та розуміє мовлення і читання вчителя; – відповідає на запитання щодо змісту прослуханого, з допомогою вчителя виконує завдання (ділить текст на частини, знаходить указані частини, підбирає малюнок до тексту, вибирає один із пропонованих варіантів відповіді на запитання за текстом та ін.); – *розуміє висловлювання інших людей, звукозаписи; – *з допомогою вчителя дотримується інструкцій до виконання практичних завдань.	Розвиток цілеспрямованості та усвідомленості сприймання; розвиток довільної уваги; вдосконалення слухового сприймання; формування уміння пригадати значення знайомих слів, щоб зрозуміти зміст тексту; формування вміння уявляти те, що прослуховується; формування навичок

				користування інструкціями вчителя при виконанні завдання.
		<p>Говоріння. Переказ тексту за поданим планом. Вибірковий переказ.</p> <p><i>Діалогічне мовлення.</i> Діалог, його розігрування відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної із життєвим досвідом учнів (діалог етикетного характеру, діалог-розпитування, діалоги за поданим початком, малюнками).</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – переказує тексти різного типу за поданим планом; (*переказує короткі тексти за планом з допомогою вчителя); – за завданням учителя самостійно переказує вказані ним епізоди (частини) прочитаного (прослуханого) тексту; – *включається в діалог з учителем, учнями, батьками тощо; – під керівництвом вчителя бере участь у розігруванні діалогів певного обсягу (орієнтовно 2-4 репліки для двох учнів) відповідно до запропонованої ситуації спілкування (за зразком, готовими репліками, формулами мовленнєвого етикету, опорними словами, малюнком); (*робить спроби з допомогою вчителя); – під контролем учителя дотримується норм української літературної мови; – виявляє активність у спілкуванні з допомогою та за нагадуванням учителя: звертається із запитаннями та проханнями до вчителя, однокласників у 	<p>Формування чіткості та виразності усного мовлення;</p> <p>формування навичок діалогічного й монологічного усного мовлення;</p> <p>формування вміння ініціювати та підтримувати діалог;</p> <p>формування вміння орієнтуватися на ситуацію спілкування (учасники діалогу, їх настрій, місце проведення діалогу);</p> <p>формування вміння змістовно, граматично правильно, логічно висловлюватися та доцільно використовувати слова в</p>

		<p><i>Монологічне мовлення</i> (самостійне висловлювання). Конструювання висловлювань: опис (предметів, людей, явищ природи); повідомлення про діяльність; висловлення прохання, побажання. Розповідь (про події, що відбулися, особисті враження) за питаннями, за серією малюнків тощо.</p>	<p>навчальних і побутових ситуаціях; – буде висловлювання з допомогою вчителя (з використанням знайомого мовленнєвого матеріалу, в типових навчальних, ігрових, побутових ситуаціях); – словесно описує спостережувані предмети та явища (за питаннями вчителя, з опорою на малюнок, план); (*робить спроби з допомогою вчителя); – *розповідає про побачене, почуте, відповідаючи на запитання вчителя; – з допомогою та за питаннями вчителя коментує та пояснює власні дії.</p>	<p>конкретному значенні; формування невербальних засобів спілкування (міміка, природні жести); формування та розвиток емоційно та інтонаційно виразного мовлення; виховання уважного, доброзичливого ставлення до співрозмовника; розвиток культури спілкування.</p>
		<p>Читання. <i>Читання мовчки</i> (розуміння, запам'ятовування) текстів. Робота з книжкою: виділення слів, частин змісту в тексті.</p>	<p>Учень: – читає мовчки нескладні за змістом тексти (*нескладні слова, речення); *розуміє ситуацію, описану в прочитаному творі; – розуміє значення текстів, різних за інформаційним змістом (художніх творів, інструкцій та завдань підручника тощо); – за завданням учителя вибирає в тексті</p>	<p>Формування навичок правильного плавного читання цілими словами; розвиток навичок розпізнавання знайомих слів; розвиток виразності читання та усного мовлення;</p>

		<p><i>Читання вголос.</i> Виразність читання.</p>	<p>певні частини змісту, влучні слова та вислови, які характеризують дійових осіб, події, картини природи тощо; (*разом із учителем); – переглядає текст і знаходить у ньому вказані елементи (слова, написані з великої літери, слова з апострофом та ін.); – читає виразно вголос цілими словами з поступовим переходом до фразового читання доступні за змістом тексти; – *читає вголос слова і прості речення з доступних текстів у повільному темпі, розуміє їх зміст.</p>	<p>розвиток навичок читання-розуміння слів, речень, текстів; формування навичок слухання-розуміння та читання-розуміння текстів різного призначення; формування вміння вживати у власному мовленні слова і фрази з прочитаних текстів.</p>
		<p>Писемне мовлення. Написання під диктування речень і текстів. Складання речень за запитаннями, малюнками, на тему. Речення з правильним і неправильним порядком слів (деформоване речення).</p>	<p>Учень: – пише під диктування доступні речення і тексти; (*слова, речення з 2-3 слів (після відповідної підготовчої роботи); – складає і записує прості речення за запитаннями, малюнками, на тему (з допомогою вчителя); (*складає з допомогою вчителя прості речення); – з допомогою вчителя упорядковує деформовані речення (слова даються у правильній граматичній формі), записує</p>	<p>Формування правильної граматичної будови мовлення; розвиток мислительних операцій аналізу, порівняння, синтезу; формування та розвиток навичок самодиктування слів</p>

		Перевірка власних письмових робіт.	їх; – відповідаючи на запитання вчителя, поширює речення новими словами; (*з допомогою вчителя доповнює речення відповідним змісту словом). – з допомогою вчителя перевіряє власні письмові роботи, знаходить і виправляє помилки (*робить спроби).	при списуванні та написанні під диктовку; формування навички правильно обирати поставу під час письма; розвиток логічно зв'язного писемного мовлення; формування навичок самоконтролю; виховання охайності, самостійності.
3.		Знання про мову. Мовні уміння (протягом року)		
		Мова як засіб спілкування. Рідна, державна та інші мови.	Учень: – знає назву держави, її столицю, державні символи; (*називає з допомогою вчителя); – *знає, що українська мова – державна мова України, мова спілкування українців;	Формування шанобливого ставлення до української мови; бажання її вивчати; розвиток уявлень учнів про сигніфікативну функцію

			– відрізняє на слух українську мову від інших мов.	мовлення (функцію позначення).
		Звуки і букви. Алфавіт		
		<p>Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі; вимова звуків, що позначаються буквами <i>г і з</i>. Алфавіт (абетка, азбука). Співвідношення звуків і букв.</p> <p>Використання алфавіту під час роботи зі словником.</p>	<p>Учень:</p> <p>– розрізняє в словах тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні звуки; *правильно їх вимовляє;</p> <p>– *має уявлення про алфавіт; знає та правильно (залежно від мовленнєвих можливостей учнів) вимовляє алфавітні назви букв;</p> <p>– розрізняє співвідношення звуків і букв;</p> <p>– уміє користуватися алфавітом під час роботи зі словником, визначати значення слова за допомогою тлумачного словника;</p>	<p>Розвиток слухового та зорового сприймання;</p> <p>корекція звуковимови;</p> <p>автоматизація правильної вимови звуків;</p> <p>розвиток уміння розрізняти звуки, схожі за звучанням, та букви, оптично схожі за написанням;</p> <p>формування навичок самоконтролю за вимовою.</p>
		Склад. Наголос		
			Учень:	

	Вимова наголошених і ненаголошених голосних.	<ul style="list-style-type: none"> – визначає наголос у двоскладових і трискладових словах (з допомогою вчителя); – з допомогою вчителя визначає наголошені та ненаголошені голосні у слові. 	<p>Удосконалення навичок звукового, звуко-буквенного, складового аналізу слів;</p> <p>виховання довільної поведінки на уроці.</p>
	Слово		
	<p>Лексичне значення слова. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми.</p> <p>Будова слова. Префікс, корінь слова, суфікс, закінчення, –</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розрізняє групи слів за значенням; пояснює (у нескладних випадках) значення загальноживаних слів; (*розуміє значення загальноживаних слів); – розрізняє слова, протилежні за значенням; *з допомогою вчителя вибирає пари слів протилежного значення із запропонованих слів; – розрізняє слова, подібні за значенням; знаходить слова, подібні за значенням, серед низки запропонованих слів (*з допомогою вчителя); – з допомогою вчителя замінює слова у словосполученнях та реченнях словами подібного значення; 	<p>Формування та розвиток усвідомлення конкретного змісту слів;</p> <p>розвиток слухового та зорового сприймання;</p> <p>конкретизація уявлень про предмет, слово і його значення; активізація засвоєння семантичної (сміслової) сторони слова;</p> <p>удосконалення навичок звукового, звуко-буквенного, складового аналізу слів;</p>

		<p>частини слова. Розрізнення префікса і прийменника (практично). Спільнокореневі слова.</p>	<p>– з допомогою вчителя розрізняє значущі частини слова; – має уявлення про спільнокореневі слова; розрізняє і знаходить їх в усному та писемному мовленні; – з допомогою вчителя наводить приклади спільнокореневих слів; (*повторює за вчителем); – розрізняє на письмі префікси і прийменники, дотримується правил правопису (з допомогою вчителя); (*дотримується правил правопису з допомогою вчителя).</p>	<p>розвиток розумових операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення; формування та розвиток здатності до словотворення, до змінювання слів; формування та закріплення правильної вимови слів.</p>
		<p>Частини мови. Розрізнення частин мови (слова, що означають назви, дії, ознаки та кількість предметів) в реченні за запитаннями, узгодження їх (практично). Іменник. Загальне поняття про іменник. Іменники, що позначають назви істот і</p>	<p>– розпізнає слова, що означають назви, дії, ознаки та кількість предметів; знає, на які запитання відповідають (<i>хто? що?; що робить? що роблять?; який? яка? яке? які?; скільки?</i>); – узгоджує слова (різні частини мови) під час усного мовлення та на письмі (практично, без визначення понять, з допомогою вчителя); (*повторює за вчителем, списує); – знаходить іменники серед інших частин мови в реченні, наводить</p>	<p>Розвиток асоціативного мислення; розвиток уміння виділяти головне з-поміж другорядного; збагачення словника іменниковою лексикою; формування навичок адекватного використання її в усному та писемному</p>

	<p>неістот. Власні і загальні іменники. Велика літера у власних іменниках. Число іменників. Іменники, що вживаються тільки в однині (тільки в множині). Рід іменників. Відмінювання іменників за відмінками (практично).</p>	<p>приклади; (*з допомогою вчителя); – розрізняє власні і загальні іменники, дотримується правила написання великої букви у власних іменах; (*пише (списує) з великої букви під контролем вчителя); – розрізняє слова (іменники), що стоять у множині та однині за закінченнями, групує їх із допомогою вчителя; – співвідносить іменники в однині і множині з відповідною кількістю предметів; (*з допомогою вчителя); – з допомогою вчителя визначає рід іменників; – з допомогою вчителя змінює іменники за числами та відмінками (практично); (*повторює за вчителем); – використовує допомогу вчителя.</p>	<p>мовленні; формування уміння уважно сприймати інструкцію вчителя щодо виконання завдання, аналізувати зразок виконання завдання, оцінювати виконане завдання; розвиток навичок самоконтролю під час мовленнєвої діяльності; розвиток уміння використовувати набуті знання; виховання уважності, дисциплінованості, відповідальності; довільної поведінки на уроці.</p>
	Речення, словосполучення.		
	<p>Відмінність словосполучення від слова й речення. Головне й</p>	<p>Учень: – розрізняє словосполучення від слова і речення;</p>	<p>Формування практичних мовленнєвих навичок письма</p>

		<p>залежне слово в словосполученні.</p> <p>Головні та другорядні члени речення (без вживання термінології, практично).</p> <p>Встановлення зв'язку між словами в реченнях (за допомогою запитань).</p> <p>Побудова слів за поданими словами (головними та другорядними членами речення) з використанням ілюстрацій, сюжетних малюнків, предметів).</p> <p>Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, окличні. Розділові знаки в кінці речень.</p> <p>Інтонування речень, різних за метою висловлювання.</p> <p>Складання різних за метою висловлювання речень на задану тему.</p>	<p>– разом із учителем визначає головне й залежне слово в словосполученні (практично, відповідаючи на запитання);</p> <p>– з допомогою вчителя розрізняє головні та другорядні члени речення (без вживання термінології, практично).</p> <p>– разом з учителем, за допомогою запитань, встановлює зв'язки слів у реченні;</p> <p>– з допомогою вчителя і самостійно будує речення з використанням мовного, предметного та ілюстративного матеріалу; (*з допомогою вчителя будує прості речення із поданих слів);</p> <p>– розрізняє речення, різні за метою висловлювання, дотримується правил вживання розділових знаків у кінці речення;</p> <p>– уміє інтонувати різні за метою висловлювання речення; (*наслідує вчителя);</p> <p>– складає різні за метою висловлювання речення на задану тему (при необхідності – з допомогою вчителя); (*з допомогою вчителя будує прості речення із поданих слів);</p> <p>– дотримується охайності записів,</p>	<p>на базі доступних відомостей про речення як таке, що виражає закінчену думку;</p> <p>формування уміння диференціювати речення за їх ритміко-інтонаційними особливостями;</p> <p>формування ритміко-інтонаційної виразності мовлення;</p> <p>формування уміння дотримуватися правил правопису на письмі;</p> <p>формування уміння користуватися мовленнєвими, інтонаційними та немовними засобами виразності (робити паузи, обирати темп читання, інтонацію, вираз обличчя, та змінювати їх залежно від розділових знаків та змісту);</p> <p>виховання вміння відчувати емоційний настрій</p>
--	--	--	---	---

			помічає; під контролем учителя знаходить і виправляє допущені помилки.	висловлювання; формування вміння виправляти допущені помилки; стимулювання активності та самостійності в роботі; виховання уважності, сумлінності, старанності.
		Текст.		
		Заголовок тексту. Поділ тексту на абзаци. Відновлення текстів із деформованою будовою. Поділ текстів на логічно завершені частини за даним	Учень: – розрізняє заголовок і зміст тексту, добирає до тексту заголовок із запропонованих учителем (при необхідності – з допомогою вчителя); – поділяє текст на абзаци, разом із учителем відслідковує зв'язок початку нової думки з новим абзацем; – разом з учителем відновлює тексти з деформованими частинами на основі встановлення логічних зв'язків між частинами тексту, з'ясування послідовності подій;	Формування практичних мовленнєвих навичок письма на базі доступних відомостей про текст як завершений твір чи його фрагмент; формування осмисленості сприймання (розуміння суті того, що сприймається); формування мисленнєвих операцій аналізу, синтезу,

		<p>планом. Складання простого плану тексту.</p> <p>Тексти різних типів: розповідь, опис.</p> <p>Підпис листівки (поздоровлення рідним, друзям). Адреса на конверті (листівці).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – з допомогою вчителя поділяє тексти на логічно завершені частини за даним планом; – разом із учителем складає простий план прочитаного тексту; – уважно слухає (читає) тексти різних типів: розповідь, опис; разом із учителем визначає різницю між ними; – переказує текст за планом (*переказує за планом простий знайомий текст); – уміє будувати усну розповідь про певну подію із власного життя. – з допомогою вчителя складає та записує текст поздоровлення (рідним, друзям); пише адресу на конверті (листівці). 	<p>порівняння, спостереження за мовними явищами;</p> <p>розвиток логічного мислення;</p> <p>сприяння усвідомленню логічної послідовності побудови висловлювань;</p> <p>формування навичок самостійного висловлювання;</p> <p>формування вміння регулювати власні дії у відповідності з планом та інструкцією щодо виконання завдання;</p> <p>формування вміння виявляти і виправляти допущені помилки;</p> <p>формування позитивного ставлення до виконуваної роботи.</p>
--	--	--	---	---

4.	Загальнонавчальні уміння		
----	---------------------------------	--	--

		(протягом року)		
		<p>Організаційно-контрольні вміння.</p> <p>Загальнопізнавальні вміння.</p> <p>Творчі вміння.</p>	<p>Учень:</p> <ul style="list-style-type: none"> – з допомогою вчителя визначає мету власної діяльності та складає план її виконання; (*спільно з учителем визначає мету діяльності та основні етапи роботи); – реалізує визначений план; з допомогою вчителя оцінює здобутий результат; (*з допомогою вчителя); – з допомогою вчителя аналізує мовні й позамовні поняття, явища, закономірності; порівнює, узагальнює їх; виділяє головне з-поміж другорядного; – з допомогою вчителя здобуває інформацію з різноманітних джерел (довідкової, художньої літератури, ресурсів Інтернету тощо); (*залежно від психофізичних можливостей учня); – працює з текстами вивчених типів, стилів і жанрів мовлення; (*працює з доступними текстами з допомогою вчителя); – уявляє словесно описані предмети і явища; 	<p>Формування вміння послуговуватися наочно-дійовим, наочно образним та частково словесно-логічним мисленням;</p> <p>формування вміння виконувати операції аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, порівняння, класифікації з одиницями різних мовних рівнів;</p> <p>розвиток уміння уявляти та відтворювати (усно і письмово) словесні еталони;</p> <p>розвиток уміння відчувати красу образних слів; виявляти почуття радості, задоволення від правильно виконаного завдання;</p> <p>формування вміння</p>

		Естетико-етичні.	<ul style="list-style-type: none"> – з допомогою вчителя переносить раніше засвоєні знання і вміння в нову ситуацію; – з допомогою вчителя звертає увагу, (вміє помічати) красу в мовних явищах, явищах природи, мистецтві, вчинках і звершеннях людей; – з допомогою вчителя оцінює власні вчинки; (*уважно слухає й розуміє оцінку вчителя). 	застосовувати прийоми контролю та самоконтролю під час виконання завдань.
5.			Повторення та узагальнення вивченого протягом року	

Орієнтовні вимоги до навчальних досягнень учнів на кінець року:

- знати, що державною мовою є українська;
- розрізняти групи слів за значенням: синоніми, антоніми; добирати їх із допомогою вчителя;
- з допомогою вчителя розрізняти значущі частини слова (префікс, корінь слова, суфікс, закінчення);
- розрізняти префікси і прийменники;
- виділяти іменник як частину мови; розрізняти власні й загальні іменники;
- з допомогою вчителя визначати рід іменників;

- змінювати іменники за числами та відмінками (практично);
- дотримуватися правила вживання великої літери у власних назвах;
- розрізняти речення за метою висловлювання;
- практично розрізняти головні та другорядні члени речення (за питаннями, з допомогою вчителя);
- упорядковувати деформований текст (разом із учителем);
- складати простий план прочитаного тексту (з допомогою вчителя);
- переказувати текст за поданим планом.

***Орієнтовні вимоги до стану сформованості життєвої компетентності учнів на кінець року:**

- уважно слухати, орієнтуватись у ситуації спілкування;
- знати, що державною мовою є українська;
- повторюючи за вчителем, наводити приклади спільнокореневих слів;
- дотримуватися правил правопису префіксів і прийменників (з допомогою вчителя);
- з допомогою вчителя знаходити іменники серед інших частин мови в реченні;
- дотримуватися правила написання великої букви у власних іменах (під контролем вчителя);
- співвідносити іменники в однині і множині з відповідною кількістю предметів; (з допомогою вчителя);
- наслідуючи вчителя, інтонувати різні за метою висловлювання речення;
- правильно списувати речення і розділові знаки в кінці речення;
- переказувати простий знайомий текст за планом (з допомогою вчителя).

Орієнтовна тематика мовленнєвого матеріалу:

Наша країна – Україна.

Родина.

Школа.

Пори року.

Друзі, дружба.

Події з власного життя, життя класу, школи.

Місто (село).

Тварини.

Рослинний світ.

Канікули.

Свята (народні обрядові).

Ігри, розваги.

Теми за вибором учителя.